

LEESWIJZER

Waarom dopen wij onze kinderen?

J.H. Kuiper

Wie mensen kent uit de Samen-op-Wegkerken (en wie kent die niet), voelt vaak een grote verwantschap. Je komt dezelfde nestgeur tegen. Erediensten lopen volgens dezelfde principes, min of meer. En kleine kinderen worden gedoopt. Tegelijk weten we, dat het de kerken zijn die prof. dr. H.M. Kuitert ongemoeid laten. Ze kennen ook veel papieren leden; van tucht is amper sprake. Naast de verwantschap die herkenbaar is in de oude papieren van de kerk, merken we ook een enorm verschil in omgang met het Woord van de Here. Je moet vaak wel goed luisteren voor je door hebt dat onder de bekende termen toch andere waar wordt aangeboden.

Als je dan ook nog eens mensen kent uit de evangelische of baptistische hoek, valt eerst een groot verschil op. Bij de erediensten kijken ze niet op een kwartiertje meer zingen; het zijn allemaal, vanuit wat wij gewend zijn, onbekende liederen en in de verkondiging wordt een sterk beroep op je emoties gedaan. Kleine kinderen worden niet gedoopt. Tegelijk merk je dat het hun vaak echt om de Here gaat en zijn Woord. En daarom voel je ook grote verwantschap. Eigenlijk meer dan met vrijzinnige protestanten uit de andere hoek.

Veel mensen komen zo ook bij een evangelische groepering terecht. Uit teleurstelling over het kerkelijke leven dat ze in hun traditionele kerk gekend hebben. Ook voor mensen uit de vrijgemaakte kerken heeft deze beweging haar aantrekkingskracht. Deze manier van kerk-zijn is dan een warm bad. Dat de kinderdoop niet wordt toegepast en dat je zelf opnieuw gedoopt moet worden, nemen ze dan op de koop toe. Het is dan erg verleidelijk om te zeggen dat je de doop in het midden laat, ook in het gesprek met hen. Toen aan het begin van de twintigste eeuw iemand in de Verenigde Staten de fundamentele geloofsartikelen op een rij zette, liet hij de doop ook weg om zoveel mogelijk groeperingen, denominaties zeggen ze daar, achter die verklaring te krijgen. Dit sloeg aan en mensen die met zijn toch wat gereduceerde geloofsbelijdenis instemden, gingen als fundamentalisten verder in de geschiedenis. Echter: je kunt de doop alleen in het midden laten, als je hem in feite als teken van Gods trouw opgegeven hebt en eerder ziet als bevestiging van je eigen wedergeboren-zijn.

College over de kinderdoop

Vragen over de doop leven overal. Ook in Zuid-Afrika. Daar doceerde prof. dr. L. Floor aan de Christelijke Universiteit te Potchefstroom de nieuwtestamentische vakken. Hij kwam in zijn werk ook vele vragen over de kinderdoop tegen. Hij gaf daarover college. Deze colleges zijn bewerkt en vertaald in het Nederlands. De oorsprong is duidelijk herkenbaar in de opzet. Het is niet meer en niet minder dan collegestof.

Niet meer: colleges worden gegeven aan een academische opleiding. Daar leer je God liefhebben met je verstand. Deze gave van de mens komt dan ook sterk naar voren. Meninge van anderen worden geanalyseerd, en de sterke en zwakke kanten worden benoemd. Wie echter iets zoekt over de vraag waarom de kerken die de kinderdoop verwerpen, zo'n emotionele aantrekkingskracht hebben, moet na dit boekje nog even verder zoeken. Vragen voor de bespreking zul je hier ook vergeefs zoeken. Maar waarschijnlijk zijn die er toch al genoeg.

Niet minder: de kracht van een goede docent is dat hij op een heldere manier een overzicht kan geven van de probleemstelling. De stof moet goed geordend zijn en de nieuwere literatuur moet naar voren komen. Dat gebeurt in dit boekje.

- *Overzicht van de probleemstelling.* Dr. L. Floor zet de vragen rond de kinderdoop in historisch perspectief. Hij laat zien dat de kinderdoop al in de oude kerk toegepast wordt en dat dit blijkt uit het verzet ertegen, o.a. bij Tertullianus, die leefde tussen 160 en 220. Het sterke van dit boekje is onder andere, dat de schrijver laat zien hoe vragen rond de kinderdoop en Gods verbond altijd samenhangen met vragen rond de waardering van het Oude Testament. En dat is weer van invloed op je opstelling in deze wereld. Wie een wig drijft tussen Oude en Nieuwe Testament, is vaak geneigd om de wereld de wereld te laten en zich alleen bezig te houden met zogenaamde geestelijke zaken.
- *Ordering.* Het boekje heeft een sterk schematische opzet. De hoofdstukken zijn onderverdeeld in paragrafen en via de inhoudsopgave kun je gemakkelijk je weg erin vinden. Alle vragen die gesteld kunnen worden, komen kort aan de orde.
- *Literatuur.* Achterin is een bladzijde opgenomen met literatuur. Het is slechts een keuze uit wat er over dit onderwerp verschenen is. Ook het boekje van prof. dr. J. van Bruggen wordt vermeld, evenals een brochure van prof. dr. K. Schilder.¹ In de behandeling van de stof kun je merken dat dr. Floor zijn theologische studie in het naoorlogse Kampen begonnen is, als christelijk-gereformeerd student tussen al die vrijgemaakte. De manier waarop hij spreekt over de besnijdenis van Abraham als teken en zegel van Gods verbond, roept herinneringen op aan hoe o.a. prof. dr. S. Greijdanus daarover schreef. Voor dat gedeelte van het boekje moet je overigens goed wakker zijn.

De doop in de plaats van de besnijdenis

Als je de visie van dr. Floor kort samenvat, komt het erop neer, dat er een duidelijke lijn loopt van de kinderbesnijdenis van het oude verbond naar de kinderdoop onder het nieuwe. Beide verzegelen Gods beloften. De overgang naar de doop wordt voorbereid in de proselietendoop van de joden: de doop voor wie zich wilde aansluiten bij het joodse volk. Floor haalt, via H. Ridderbos, dr. W.C. van Dam aan, die geschreven heeft dat de huisteksten uit het boek Handelingen inderdaad inhouden, dat daarbij ook kleine kinderen aanwezig waren. Bij de proselietendoop gebeurde dit namelijk ook. En dat, terwijl Van Dam in feite tegenstander van de kinderdoop was. Toch blijven voorstanders van de kinderdoop aarzelen om de huisteksten als bewijs voor deze praktijk te gebruiken.

Dat dr. Floor de lijn van besnijdenis naar doop zo nadrukkelijk legt, is opvallend, omdat zijn collega prof. dr. J. van Bruggen in zijn boekje over de doop daar wat vraagtekens bij zet. Floor verwijst wel naar Van Bruggen, maar dan op het punt van het verband tussen geloof en doop. Prof. Van Bruggen legt daar de nadruk op.

Zelf vind ik het een helder verhaal, waardoor ook het belang van de goede belijdenis over de doop naar voren komt voor heel het leven. Dat is namelijk waar het om gaat. Wie de belijdenis van de doop in het midden laat, of de kinderdoop vervangt door de doop van alleen volwassenen, heeft ook de neiging om de betekenis van het Evangelie te versmallen tot alleen persoonlijke redding. Het Oude Testament komt dan in de lucht te hangen en geldt eigenlijk niet meer voor de nieuwtestamentische gemeente. H. Bavinck merkte daarom al eens op, dat de hele theologie is samengevat in een handjevol water. Calvijns positieve houding ten opzichte van de cultuur als zodanig hangt samen met zijn belijdenis over Gods verbond.² Helaas zijn veel van zijn volgelingen toch in het negatieve verzand.

Waar het boekje dan wat overheen glijdt, is de vraag waarom alleen de jongetjes besneden werden in Israël. Dat was de nadrukkelijke opdracht immers aan Abraham in Genesis. Door te spreken over de kinderbesnijdenis wordt die vraag wat naar de achtergrond gedrongen, terwijl veel van mijn catechisanten hem stelden. Andere volken kenden en kennen wel de

¹ J. van Bruggen, *Het diepe water van de doop*, Kampen 1997; K. Schilder, *Looze kalk*, Groningen 1946.

² Zie de aankondiging van het werkcongres daarover in dit nummer.

vrouwenbesnijdenis; een gruwelijke praktijk overigens, waartegen terecht verzet wordt georganiseerd door mensenrechtenorganisaties. Dr. W.G. de Vries gaf op die vragen een antwoord in een brochure van het GSEV.³ Daar staat die vraag overigens in een ander kader, namelijk dat van de gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen. Hij betoogde dat de besnijdenis voor jongetjes geen ereteken was, maar een voortdurende herinnering, dat menselijke vruchtbaarheid Gods volk niet bouwt. Mannen moeten niet trots zijn op hun potentie, maar in geloof de weg van de Here gaan. Dit antwoord is weliswaar speculatief (het staat nergens zo in de Bijbel), maar klopt wel met de lijn die Paulus aanwijst in Romeinen 9-11 over de manier waarop God zijn volk bijeenroept, ook onder het oude verbond. Nooit is de 'natuurlijke' weg beslissend geweest daarvoor, zoals o.a. het voorbeeld van de geboorte van Isaäk laat zien. God maakt voor de groei van zijn volk wel gebruik van de natuurlijke weg, maar aan het begin van de vergadering van het echte Israël staat een heel onnatuurlijke geboorte. Wie dat beseft, blijft bewaard voor wat wel verbondsautomatisme heet.

Gereformeerde rijkdom

Terug naar het begin. Ik plaatste de discussie over de kinderdoop in het kader van de aantrekkingskracht van bewegingen die de volwassendoop kennen. Je kunt met enige gezonde jaloezie daarnaar kijken. De gemeente van de baptistenpredikant O. Bottenbley in Drachten trekt sterk de aandacht vanwege de spectaculaire groei. Als je maar niet vergeet dat in de belijdenis van de kinderdoop een wereldbeschouwing meekomt, waarmee je met beide benen in Gods schepping komt te staan. In de beleden eenheid van Oude en Nieuwe Testament heb je echt een woord voor de wereld, dat meer inhoudt dan dat je ziel gered wordt. Intussen overigens blijkt dat ook binnen de evangelische beweging meer aandacht komt voor de taak van christenen in deze wereld, ook in de politiek. Daarom is er te minder reden om het kind van de kinderdoop niet met het badwater van de volkskerk weg te gooien. Dat is de les die ik uit dit kleine boekje trek. Het is zaak je eigen rijkdom te beseffen. Daar ligt voor ons het verband tussen geloof en doop.

N.a.v.: Dr. L. Floor

Waarom dopen wij onze kinderen?

Uitg. Groen, Heerenveen, 2001

ISBN 90/5289/137/5

48 pag. Prijs €4,95

³ L.G.A. Bremmer-Lindeboom e.a., *Vrouw en man, een plaatsbepaling*, Groningen 1983.